

Important Bird Area: Vyhanaščanskija baloty

© С. Левый

Code: BY012

Central coordinates: 52°40' N 26°00' E

Location: Brestskaya voblast: Gantsevichi region, Ivatsevichi region, Lyahavichi region

Area: 61596 ha

IBA Criteria: A1, B2

National conservation status: ландшафтны заказнік рэспубліканскага значэння «Выгана́шчанскае»

International conservation status: ТВП міжнароднай значнасці, утворана ў 1998 годзе

Site description:

Буйнейшы ў Беларусі комплекс дробналіставых забалочаных лясоў, балот, рачных пойм і мелкаводных азёр.

Паўночная мяжа заказніка праходзіць па рэчышчы ракі Шчара. Пойма Шчары шырокая, моцна забалочаная. У ёй пераважаюць адкрытыя нізінныя балоты, якія перамяжоўваюцца з лазнякамі і пойменнымі лясамі. Далей, на поўдзень ад Шчары, размешчаны бяскрайнія прасторы забалочаных алешнікаў і беразнякоў, сярод якіх трапляюцца шматлікія нізінныя, пераходныя і нават верхавыя балоты. У паўднёвай

частцы заказніка знаходзяцца два буйных, тыпова палескіх возеры: Выганашчанскае (2600 гектараў) і Бабровіцкае (947 гектараў). Парослыя хмызнякмі берагі азёр моцна забалочаны, большая частка берагавой лініі ўяўляе сабой сплавіну, дно высцелена сапрапелем. У цяперашні час азёры знаходзяцца ў стадыі пераходу ад высокаўтрофных да дыстрафіруючых вадаёмаў і хутка зарастаюць надводнай і плаваючай расліннасцю. Возера Выганашчанскае злучана з рэкамі Шчара і Ясельда славытым каналам Агінскага, які калісьці служыў для лесасплаву і судаходства. Зараз у межах заказніка Агінскі канал адноўлены і выкарыстоўваецца ў турыстычных мэтах.

На тэрыторыі ТВП захавалась тыповая палеская флора, характэрная для гэтага рэгіёна да правядзення шырокамаштабнай меліярацыі і Выганашчанскія балоты можна лічыць эталоннай ААПТ для вывучэння натуральнай лакальнай флоры. Тут адзначана 547 відаў сасудзістых раслін (3 віда -дзеразы, 6 - хвашчоў, 8 - папарацей, 3 - голанасенных, 527 - пакрытанасенных).

З гаспадарчай дзейнасці ў заказніку пераважаюць лесакарыстанне, паляванне і рыбалоўства, збор грыбоў і ягад, нарыхтоўка лекавых раслін, турызм.

Habitats:

Большая частка тэрыторыі (35%) занята дробналіставымі лясамі, 30% пакрыта нізіннымі і пераходнымі балотамі, 15% - верхавымі балотамі, па 10% прыходзіцца на долю пойменных лугоў і высокапрадукцыйных азёр.

Birds:

Спалучэнне цяжкапраходных забалочаных лясоў, рачных пойм, адкрытых нізінных балот і высокапрадукцыйных азёр абумовіла ў заказніку наяўнасць дастаткова высокай колькасці шэрагу рэдкіх відаў птушак. На тэрыторыі ТВП адзначана 184 віда птушак, з якіх 160 відаў гняздзяцца або магчыма гняздзяцца, 24 віда сустракаюцца на зімоўцы або над час міграцый.

Унікальнасць заказніка падкрэсліваецца тым, што тут захаваліся адны з апошніх на Палессі папуляцый барадатай кугакаўкі *Strix nebulosa* (20-30 пар) і заходне-еўрапейскага падвіду глушца *Tetrao urogallus mayor* (15-25 самцоў), рэгулярна гняздуецца некалькі пар арлана-белахвоста *Haliaeetus albicilla*.

На ТВП гняздзіцца шмат відаў, якія знаходзяцца пад глабальнай пагрозай знікнення альбо прыроняных да іх: вяртлявая чаротаўка *Acrocephalus paludicola*,

вялікі арлец *Aquila clanga*, дубальт *Gallinago media*, вялікі кулён *Numenius arquata*, вялікі грыцук *Limosa limosa*.

Other animal groups:

Фауназаказніка разнастайная і ўключае 58 відаў звяроў, 7 рэптылій і 9 амфібіяў.

На тэрыторыі заказніка існуе адна з найбуйных у Беларусі груповак лася. Таксама шмат дзікоў і казуль.

Заказнік гуляе вялікае значэнні для захавання фауны рэптылій і амфібіяў. Тут знаходзіцца адна з найбуйных у Беларусі (па ўсёй бачнасці, і ў цэнтральнай Еўропе) папуляцыя гадзюкі - каштоўнага прамысловага віда. У возеры Выганашчанскае і па каналах адзначаецца балотная чарапаха *Emys orbicularis*, а па сухіх градах сярод балот - мядзянка *Coronella austriaca*.

Populations of IBA trigger species:

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends (2000-2010)	IBA criteria
Ferruginous duck <i>Aythya nyroca</i>	P	+	2005-2008	Poor		
Black-throated diver <i>Gavia arctica</i>	P	5-10 individuals	2005-2008	Poor		
Bittern <i>Botaurus stellaris</i>	B	13-15 males only	2010	Good	↓	
Little bittern <i>Ixobrychus minutus</i>	B	0-3 males only	2005-2008	Poor		
Night heron <i>Nycticorax nycticorax</i>	N	+	2001-2009	Poor		
Great white egret <i>Casmerodius albus</i>	N	10-15 individuals	2005-2010	Poor	↑	
Black stork <i>Ciconia nigra</i>	B	4-7 breeding pairs	2010	Medium	↔	

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends (2000-2010)	IBA criteria
Black kite <i>Milvus migrans</i>	B	1-2 breeding pairs	2000-2010	Poor	↔	
White-tailed eagle <i>Haliaeetus albicilla</i>	B	4-5 breeding pairs	2007	Good	↑	
Short-toed eagle <i>Circaetus gallicus</i>	B	9 breeding pairs	2007	Good	↔	B2
Hen harrier <i>Circus cyaneus</i>	B	8-10 breeding pairs	2001-2008	Medium	↔	B2
Lesser spotted eagle <i>Aquila pomarina</i>	B	3 breeding pairs	2005-2008	Good	↔	
Spotted eagle <i>Aquila clanga</i>	B	4-6 breeding pairs	2008	Good	↔	A1
Booted eagle <i>Aquila pennata</i>	B?	0-1 breeding pairs	2005-2008	Poor		
Osprey <i>Pandion haliaetus</i>	P	+	2005-2010	Poor		
Kestrel <i>Falco tinnunculus</i>	B	2-3 breeding pairs	2005-2008	Medium	↔	
Hobby <i>Falco subbuteo</i>	B	3-5 breeding pairs	2005-2008	Medium	↔	
Little crane <i>Porzana parva</i>	B?	+	2005-2008	Poor		
Corncrake <i>Crex crex</i>	B	50-70 males only	2009-2010	Medium	↔	
Crane <i>Grus grus</i>	B	> 20 breeding pairs	2005-2008	Medium	↔	

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends (2000-2010)	IBA criteria
Great snipe <i>Gallinago media</i>	B	20-30 males only	2005-2008	Medium	↔	A1
Black-tailed godwit <i>Limosa limosa</i>	B	2-3 breeding pairs	2005-2008	Poor		
Curlew <i>Numenius arquata</i>	B	> 2 breeding pairs	2010	Poor		
Common gull <i>Larus canus</i>	B	2-3 breeding pairs	2005-2008	Good		
Whiskered tern <i>Chlidonias hybrida</i>	B	2-5 breeding pairs	2010	Poor		
Eagle owl <i>Bubo bubo</i>	B	5-7 breeding pairs	2005-2008	Good	↔	B2
Pygmy owl <i>Glaucidium passerinum</i>	B	1-3 breeding pairs	2010	Medium		
Graet grey owl <i>Strix nebulosa</i>	B	20-30 breeding pairs	2010	Medium	↑	
Short-eared owl <i>Asio flammeus</i>	B?	0-5 breeding pairs	2000-2010	Medium	↔	
Kingfisher <i>Alcedo atthis</i>	B	1-3 breeding pairs	2005-2008	Good	↔	
Green woodpecker <i>Picus viridis</i>	B	+	2000-2010	Poor		
White-backed woodpecker <i>Dendrocopos leucotos</i>	B	+	2000-2010	Poor		

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends (2000-2010)	IBA criteria
Three-toed woodpecker <i>Picoides tridactylus</i>	B	+	2000-2010	Poor		
Crested lark <i>Galerida cristata</i>	B	5-10 breeding pairs	2005-2010	Poor		
Aquatic warbler <i>Acrocephalus paludicola</i>	B	37-52 males only	2010	Good	↓	A1

Other biodiversity:

Звяры: малая вячэрніца *Nyctalus leisleri*, паўночны кажанок *Eptesicus nilssoni*, соня-палчок *Myotis glis*, арэшнікавая соня *Muscardinus avellanarius*, еўрапейская рысь *Lynx lynx*, барсук *Meles meles*

Насякомыя: шчыгрынавы жужаль *Carabus coriaceus*, рашэцісты жужаль *Carabus cancellatus*, жужаль менетрые *Carabus menetriesi*, бліскучы жужаль *Carabus nitens*, фіялетаваы жужаль *Carabus violaceus*, медыцынская п'яўка *Hirudo medicinalis*, зялёны каромысел *Aeschna viridis*, сенніца эдып *Coenonympha oedippus*, тарфянікавая жаўтушка *Colias palaeno*, мохавы чмель *Bombus muscorum*, вялікі сплаўны павук *Dolomedes plantarius*.

Расліны: зубніца клубняносная *Dentaria bulbifera*, цыбуля мядзведжая *Allium ursinum*, чараўнік зеленакветкавы *Platanthera chlorantha*, лілея кучаравая *Lilium martagon*, аўсяніца высокая *Festuca altissima*, наяда вялікая *Najas major*, каулінія малая *Caulini minor*, падвей стройны *Eriophorum gracile*, увярэднік скіпетрападобны *Pedicularis sceptrum-carolinum*, мякятніца адналістая *Malaxis monophyllos*, альдраванда пухіраватая *Aldrovanda vesiculosa*, неатыянта клубучковая *Neottianthe cucullata*, тайнік сэрцападобны *Listera cordata*, тайнік яйцападобны *Listera ovata*, венерын чаравік сапраўдны *Cypripedium calceolus*, гарлянка пірамідальная *Ajugap pyramidalis*, пылкагалоўнік даўгалісты *Cephalanthera longifolia*, луннік ажываючы *Lunaria rediviva*.

Threats:

- Парушэнне гідралагічнага рэжыму ў выніку дрэнуючай дзейнасці разгалінавай сістэмы каналаў.
- Пажары на асушаных тарфяніках.
- Высечка лясоў.
- Дістрафікацыя і зарастанне Выганашчанскага возера.
- Зарастанне адкрытых нізінных балот і лугоў хмызняком.
- Браканьерства.

Recommendations for the conservation:

Неабходна правесці спецыяльныя работы па ўсебаковаму вывучэнню сучаснага стану экасістэмы і распрацаваць на аснове гэтых дадзеных план кіравання.

References:

Асабістыя паведамленні: Астроўскі А.А., Дамброўскі В.Ч., Іваноў А.А., Левы С.В., Кіцель Д.А., Мялік А.

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Вераб'ёў В.Н., Грычык В.В., Дзямянчык В.Т., Міндлін Г.А., Цішачкін А.К.)

Красная книга Республики Беларусь. Животные. — Мн., 2004. – 318 с.

Красная книга Республики Беларусь. Растения. – Мн., 2005. – 538 с.

Authors : Іваноў А., Мялік А., Левы С.В.

** Использование размещенной здесь неопубликованной информации для научных публикаций без письменного соглашения ее авторов запрещено. В случае использования части контента или страницы целиком на других интернет-ресурсах, обязательна ссылка на авторов и сайт iba.ptushki.org*